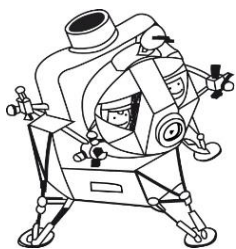

Beleidsplan Sociale Veiligheid

(v/h Gedrags- en anti-pestprotocol)

RK Basisschool 't Ruimteschip
Marsstraat 2
1716 WH Opmeer

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	3
1. Wat verstaan we onder pesten?	4
2. De aanpak van pesten en sociale onveiligheid.....	4
3. Voorkomen van pesten	5
4. De Veiligheidsthermometer en het Sociogram.....	7
5. Ingrijpen bij plagen	8
6. Ingrijpen bij pesten: de Oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)	8
7. Herstelgeprekken	10
8. Schorsing en verwijdering	11
9. Borging en bewaking: Stuurgroep Vreedzame School	12
10. Rol van de ouders	13
11. Digitaal pesten.....	14
bijlage 1: Sociogram	16
bijlage 2: Time-out procedure	17

Inleiding

Scholen zijn vanaf augustus 2015 bij wet verplicht om te zorgen voor sociale veiligheid op school. De verplichting gaat dan om

- het voeren van een sociaal veiligheidsbeleid,
- het aanstellen van een persoon die het beleid ten aanzien van pesten coördineert en als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert en
- het monitoren van de sociale veiligheid en welbevinden van de leerlingen met behulp van een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft, ten minste één keer per jaar.

Uitgangspunt op 't Ruimteschip bij het beleid sociale veiligheid is *De Vreedzame School*. Dit is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het helpt ons een gemeenschap te vormen waarin leerlingen op een vanzelfsprekende manier democratie ervaren. Kinderen krijgen een stem en worden actief aangesproken op hun verantwoordelijkheid voor hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met behulp van *De Vreedzame School* maken we van de klas en de school een oefenplaats voor democratisch burgerschap. School is er niet alleen voor de academische vakken als taal en rekenen, maar dient ook bij te dragen aan de sociale vorming van kinderen. *De Vreedzame School* is hiermee een positief pedagogisch programma. Het is ook een preventief programma dat gedragsproblemen bij leerlingen voorkomt.

Ondanks deze preventieve werking van het programma is er soms behoefte aan meer. 't Ruimteschip moet een school zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst zoals pesten te voorkomen. Maar ook op een school als 't Ruimteschip die werkt met *De Vreedzame School* kan negatief gedrag als pesten en buitensluiten voorkomen.

Soms zijn extra activiteiten nodig om tegenwicht te bieden aan negatief en ongewenst gedrag. De map *De Vreedzame School. Werken aan sociale veiligheid* (Fernanda de Hoop & Leo Pauw, CED-groep Rotterdam, 2015) is ons uitgangspunt geweest in het opstellen van dit beleidsplan. Het vervangt hiermee ons oude Gedrag- en anti-pest-protocol.

Team 't Ruimteschip,
14 juni 2016

(Instemming Medezeggenschapsraad 14 juni 2016)

1. Wat verstaan we onder pesten?

We spreken van pesten als er sprake is van

- een negatieve intentie, bedoeld om iemand leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag / agressie van één of meer personen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

Met andere woorden: pesten is de herhaalde en bewuste agressie van sterkeren tegenover zwakkeren in een groep.

Er is een verschil met plagen. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. Een plager probeert eerder iemand aan het lachen te maken, dan dat hij een negatieve intentie heeft of iemand wil buitensluiten.

In het kader van *De Vreedzame School* is het ook belangrijk om onderscheid te maken tussen pesten en een conflict. Een conflict is een verschil van mening of van belang. Soms ontardt dit in een ruzie. Plagen eindigt vaak in een conflict. Beide kunnen kinderen op school nog oplossen volgens de oplossingsmethoden die we op school hanteren.

Het lijkt erop alsof pesten gezien kan worden als een vorm van agressief uitsluitingsgedrag van de één (dader) tegen de ander (slachtoffer). De werkelijkheid is veel ingewikkelder. Zelden zijn er alleen daders en slachtoffers. Vaak zijn er veel meer leerlingen betrokken: meelopers, aanmoedigers, zwijgers. Als buitenstaanders niet ingrijpen, geven ze een signaal van instemming af. Verdedigers kunnen een belangrijke rol spelen. Maar: afhankelijk van de situatie kunnen leerlingen verschillende rollen aannemen. Onderzoek heeft aangetoond dat basisschoolleerlingen in verschillende situaties zelfs pester, slachtoffer en verdediger tegelijk kunnen zijn.

Pesten is derhalve een complex groepsproces. Geïsoleerde interventies lijken weinig effect te hebben op pestgedrag. Het is effectiever op meerdere factoren tegelijk in te zetten, met name in de schoolbrede aanpak zoals wij die doen met *De Vreedzame School*. Bij deze aanpak worden interventies op school-, klassikaal en individueel niveau gecombineerd en ligt de nadruk op de sociale context waarin pestgedrag optreedt.

2. De aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Op 't Ruimteschip ondersteunen we de visie van *De Vreedzame School* t.a.v. pesten.

Pesten is een fundamenteel groepsproces. Het behoort blijkbaar bij het repertoire van kinderen en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wat nodig is, is een sterk tegenwicht: de klas en school dient een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid

dragen voor de gemeenschap en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Op 't Ruimteschip als Vreedzame School

- dragen wij de waarden van het programma uit naar leerlingen, ouders en omgeving;
- stralen directie en leerkrachten voortdurend de boodschap uit dat we op een zorgzame manier met elkaar om dienen te gaan en dat iedereen zich gehoord en gezien moet kunnen voelen;
- hanteren de leerkrachten een hoge graad van zorgvuldigheid, onwrikbaarheid als het gaat om de onderlinge omgang. Onverschilligheid wordt niet getoelereerd;
- streven we naar een positief en 'inclusief' groepsklimaat. Een positieve en veilige groep zonder sterke subgroepen, waarin geen leerlingen worden buitengesloten voorkomt in hoge mate pesten.

Aanpak van pesten begint dus bij preventie, voorkomen van pesten (zie hoofdstuk 3).

We stellen ons op school regelmatig vragen of we onze doelen wel gehaald hebben. We nemen jaarlijks de Veiligheidsthermometer af, zetten twee keer per jaar sociogrammen in (hoofdstuk 4). Als het nodig is om het groepsklimaat te versterken wordt een plan gemaakt.

Extra lessen uit *De Vreedzame School* kunnen worden ingezet, coöperatieve werkvormen toegepast of leiders van subgroepen ingeschakeld bij het versterken van de groepsnormen van de hele groep.

Al deze preventieve maatregelen geven geen garantie dat pesten niet voorkomt. Als zich toch pestincidenten voordoen, hanteren we een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen.

De volgende stappen worden verderop uitgewerkt:

- a) Ingrijpen bij plagen (hoofdstuk 5)
- b) Ingrijpen bij pesten: een oplossingsgerichte pestaanpak (hoofdstuk 6)
- c) Herstelgesprekken (hoofdstuk 7)
- d) Schorsing (hoofdstuk 8)

Ook belichten we de Rol van de ouders (hoofdstuk 8) en is er speciale aandacht voor digitaal pesten (hoofdstuk 9)

3. Voorkomen van pesten

Uitgangspunt van *De Vreedzame School* is dat met het programma een fundament wordt gelegd voor een sterk evenwicht tegen pestgedrag. Belangrijke mechanismen om positief gedrag bij kinderen te genereren zijn, naast de wekelijkse lessen, onder andere:

- 1) Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Voor het stimuleren van positief sociaal gedrag is het creëren en expliciet uitdragen van een positieve sociale en morele norm van groot belang.

- 2) De klas: een gemeenschap
Leerlingen ontwikkelen zich positiever als ze deel uitmaken van een gemeenschap, in het bijzonder als ze binnen die gemeenschap het gevoel hebben dat ze 'ertoe doen', dat hun aanwezigheid 'verschil maakt'.
- 3) Ook de school: een gemeenschap
Leerlingen gedragen zich in alle opzichten beter als ze het gevoel hebben dat leerkrachten hen eerlijk en rechtvaardig behandelen, als ze zich verbonden voelen met de mensen op school, als ze zich gewaardeerd, gerespecteerd en niet gediscrimineerd voelen.
Dit geldt overigens ook voor leerkrachten en voor de ouders!
Belangrijk element is dat alle kinderen alle leerkrachten en alle kinderen kennen. Daarom organiseren we activiteiten waarbij oudere kinderen jongere kinderen begeleiden of waarbij kinderen groep overstijgend activiteiten doen met de andere leerkrachten.
- 4) Investeer in de relatie met de leerlingen
Een goede relatie met de leerkracht is voor kinderen de belangrijkste factor die zorgt voor een gevoel van veiligheid.
- 5) Zet coöperatieve werkvormen in
Door de duidelijke en gestructureerde manier van werken met coöperatieve werkvormen leren kinderen van elkaar en met elkaar en kunnen ze gezamenlijk op gelijkwaardige wijze een doel bereiken. Door het inzetten van coöperatieve werkvormen wordt effectief gewerkt aan een positieve groep waarin de norm is: wij werken met iedereen samen.
- 6) Maak leerlingen medeverantwoordelijk
We geven leerlingen een stem en leren ze die stem op een verantwoorde manier te gebruiken. We geven ze een stem om op te komen niet voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang.
We werken ook met leerlingmediatoren, met commissies in de klas en met schoolcommissies rond klas overstijgende zaken. We laten oudere kinderen jongere kinderen begeleiden. En ten aanzien van pesten leren we dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medeleerlingen, dat ze 'verdedigers' kunnen zijn.
Leerlingmediatoren zijn speciaal opgeleide leerlingen van groep 7 en 8 die worden ingezet bij het oplossen van conflicten. Volgens een vast protocol zoeken ze met de kinderen die het conflict hebben naar een oplossing die voor beide partijen bevredigend is.
- 7) Bekrachtig gewenst gedrag: opstekers
Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten (opstekers) te geven en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er een klimaat waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat.
- 8) Regels in de school en in de klas
Regels of verwachtingen ten aanzien van gedrag komen niet zomaar uit de lucht vallen, ze komen voort uit de pedagogische doelstellingen van de school. Deze worden omgezet in een soort grondwet, een set basisregels die

uitgewerkt zijn in concrete verwachtingen ten aanzien van gedrag "Zo doen we het hier op school".

De regels in de klassen zijn afgeleid van de grondwet van de school en worden jaarlijks aan het begin van het schooljaar door iedere groep met de groepsleerkracht gemaakt. Er is een verschil tussen regels (die komen vanuit de juf of meester) en afspraken (die maken we met elkaar). De afsprakenposter wordt prominent in de klas opgehangen.

9) Aanleren en handhaven van regels

Ook bij regels in school is gedragsinstructie nodig, regels moeten worden aangeleerd.

Na het aanleren is ook handhaving heel belangrijk. Dit vraagt voortdurende aandacht van leerkrachten en andere volwassenen in de school.

10) Bij overtreding: zinvol straffen

Wat te doen als regels niet in acht genomen worden? Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. We houden bij het straffen als middel om gedragsverandering te zien rekening met de drie basisbehoeften van kinderen:

- Relatie (de behoefte erbij te horen). We spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is.
- Autonomie (de behoefte zelf verantwoordelijk te zijn en zelf keuzes te maken). We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing.
- Competentie (de behoefte iets te kunnen en daarom gewaardeerd te worden). We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. We laten onze waardering blijken als dat lukt.

11) Toezicht

Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven en bewaakt door volwassenen.

Toezicht vraagt van ons een proactieve houding.

12) Commissies van leerlingen

Commissies van leerlingen kunnen worden ingezet bij het nadenken over oplossingen als het gaat over veiligheid.

4. De Veiligheidsthermometer en het Sociogram

Met de Veiligheidsthermometer en de Vragenlijst Groepsklimaat brengen we jaarlijks de veiligheidssituatie van de kinderen in kaart, waaronder de mate waarin pesten voorkomt. Het instrument geeft inzicht in de beleving van de sociale veiligheid, in de feitelijke aantasting van de sociale veiligheid en het welbevinden van de leerlingen.

De Veiligheidsthermometer is een vragenlijst die kinderen zelf invullen. Er zijn twee versies: voor de groepen 2, 3 en 4 (8 vragen) en voor de groepen 5 t/m 8 (9 vragen).

Standaard wordt de vragenlijst afgenomen in oktober, als de groepen zich enigszins hebben gevormd.

Twee keer per jaar (oktober en maart) wordt ook de vragenlijst "Vertel het me maar" (bijlage 1) afgenomen. Op basis van deze vragenlijst wordt een sociogram gemaakt, waarin de sociale relaties van de groep in beeld worden gebracht.

In oktober worden Veiligheidsthermometer, Vragenlijst en Sociogram door de groepsleerkrachten besproken met de Intern Begeleider. Een plan van aanpak wordt gemaakt.

Indien nodig worden opvallende zaken ingebracht in een Teamvergadering om schoolafspraken te maken. Over opvallende zaken of kinderen kan ook een klas-sengesprek of kindgesprek plaatsvinden. Eventueel wordt met de Intern Begeleider of het Team bekeken welke verdere stappen uit het stappenplan moeten worden genomen.

In maart wordt het nieuwe Sociogram bekeken door groepsleerkrachten en Intern Begeleider. Gekeken wordt of de doelstellingen zijn gehaald en welke interventies er moeten worden gepleegd.

5. Ingrijpen bij plagen

Plagen en pesten zijn wezenlijk verschillend, maar lijken wel op elkaar. Bovendien kan plagen een voorfase zijn van pesten. Het is daarom belangrijk om attent te zijn op plaagsituaties in en rond school.

Plagen is een fenomeen dat zich op de grens van het aanvaardbare afspeelt. Gaat één van de betrokkenen net iets te ver, dan kwetst hij of zij de ander en kan er een boze of gekwetste reactie volgen. Hetzelfde geldt als meerdere leerlingen één kind plagen. Plagen is dus nogal eens aanleiding voor een conflict of een ruzie. Als de ander dan doorgaat met plagen, ontstaat het risico dat plagen overgaat in pesten.

Aandacht in de klassen voor plagen, het verschil met pesten en de grens daartussen.

Licht plagen vraagt om lichte ondersteuning van de geplaagde en de plager. Luchtig en kort optreden door de leerkracht, leerlingmediatie, bespreking in de groep zijn mogelijkheden.

Stevig plagen vraagt om ondersteuning van de geplaagde en het aanspreken van de plager. Met de plager kan gesproken worden over de klacht of de negatieve effecten. Met de geplaagde kan gesproken worden over hoe er uit de situatie gestapt kan worden. Eventueel kan hulp worden aangeboden.

6. Ingrijpen bij pesten: de Oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Ondanks alle preventieve maatregelen is pesten op geen enkele school, dus ook niet op 't Ruimteschip, volledig uit te bannen. Wat doen we dan? Natuurlijk kij-

ken we eerst waarom onze preventieve maatregelen (hoofdstuk 3 en 4) niet hebben gewerkt. Maar dan?

1. Inzet van leiders (populaire leerlingen) in de groep

Allereerst is het van belang dat alle kinderen leren hoe ze zelf een rol kunnen spelen in het stoppen van pesten.

Kinderen moeten het gevoel krijgen dat ze iets kunnen doen om het gepeste kind te helpen. In lessen leren ze dat ze met kleine gebaren al kunnen helpen. Aan het begin van het schooljaar wordt de groep gevraagd stelling te nemen tegen pesten en hier afspraken over te maken. Zo weet ieder kind dat de groep het pesten afkeurt en dat je dus sterk staat als je iets doet tegen het pesten. Als helper moet je weten hoe je moet helpen, maar ook dat als jij helpt er meerdere helpers volgen.

Als leerkracht spreken we populaire kinderen aan op het feit dat zij een waardevolle rol kunnen spelen om het pesten te stoppen. We gaan met deze kinderen in gesprek om hen bewust te maken van hun rol in de groep.

2. De Oplossingsgerichte aanpak (OPA)

Als de inzet van leiders niet werkt of verstandig is, kiezen we voor de oplossingsgerichte aanpak. Deze gaat uit van de centrale principes in de aanpak van ongewenst gedrag binnen *De Vreedzame School*:

- De leerlingen betrekken bij het probleem, niet alleen de 'probleemleerling', maar ook de andere leerlingen.
- Oplossingsgericht.
- De positieve invloed van leeftijdgenoten benutten.
- Focus op de relatie met de groep.
- Verantwoordelijkheid en zorg voor elkaar.

Belangrijk elementen van de aanpak zijn:

- Geen schuld, verwijten of straf.
- Uitgaan van het goede in ieder kind.
- Aanmoedigen van empathie.
- Iedereen is verantwoordelijk.
- Snel, positief en oplossingsgericht.
- De pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen.

De volgende stappen worden onderscheiden:

1. Gesprek met het gepeste kind.

De leerkracht (of Intern Begeleider) praat over de situatie, vraagt of hij/zij hulp wil en stelt met hem of haar de steungroep samen (5-8 klasgenoten, waaronder kinderen die door het gepeste kind als helpers, maar ook de pester en de meelopers of buitenstaanders zijn genoemd).

2. Gesprek met de steungroep (zonder de gepeste leerling).

De steungroep wordt uitgenodigd de gepeste leerling te helpen. Ze worden uitgenodigd met ideeën en voorstellen te komen.

3. Gesprek met de gepeste.

Na een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.

4. Tweede gesprek met de steungroep.

Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan. Soms moet deze cyclus nog een of meer keren worden herhaald om ervoor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

3. Ouders op de hoogte brengen

Het is aan de leerkracht die het gesprek voert om te beslissen of de ouders op de hoogte moeten worden gebracht van de gesprekken. Het is immers gebruikelijk bij ons op school dat leerkrachten met groepjes kinderen in gesprek gaan om oplossingen te bedenken, om over de sfeer te praten en mee te denken over schoolse zaken.

Eventueel kan aan de gepeste leerling worden gevraagd wat die ervan vindt.

Bij zwaarder of herhaald pestgedrag (bedreigingen, geweld) worden ouders altijd op de hoogte gebracht.

4. Mogelijke vervolgacties

Als een kind langdurig gepest is, kan het onbewust gedragsproblemen hebben ontwikkeld die niet effectief zijn. Het kind is dan ook gebaat bij het opdoen van succeservaringen in het contact met andere kinderen. De begeleiding moet hier dan ook op zijn gefocust. Het kind moet zich weer veilig voelen en opgenomen in de groep is basisvoorwaarde om op langere termijn weer stevig gedrag te kunnen laten zien.

Ook de pester moet in de gaten gehouden worden: heeft deze hulp nodig?

Vaak hebben deze kinderen een negatief zelfbeeld. Gekeken moet worden hoe deze leerling op positieve manier zich kan inzetten voor de groep of de school.

7. Herstelgesprekken

De Oplossingsgerichte pestaanpak (hoofdstuk 6) is niet altijd mogelijk of geen soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de peestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken of valt in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier.

Voordat er gedacht wordt aan schorsen of verwijderen, kan besloten worden de betrokkenen een laatste kans te geven om de situatie te herstellen.

Hiervoor gebruiken we de werkwijze van herstelrecht. Hierbij komen alle bij het conflict betrokken partijen bij elkaar met als doel om 'de schade' te herstellen. Dan gaat het niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind, worden ook anderen (familie, vrienden, andere betrokkenen) bij het gesprek uitgenodigd.

Voorwaarde voor een dergelijk gesprek is wel dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken.

Een dergelijk gesprek vraagt een gedegen voorbereiding en (vaak) een onafhankelijke voorzitter die werkt volgens een vast protocol.

Vragen die centraal staan, zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is er nodig om te herstellen wat is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

8. Schorsing en verwijdering

Als Vreedzame School treden we natuurlijk wel op als er grenzen zijn overschreden. Vooral als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan, het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen.

Leerlingen die het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen door hun houding (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen, schelden enz.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen, kiezen ervoor zich niet aan de schoolregels te houden en op die manier hun verbinding met de groep te verbreken.

Als

- alle stappen zijn doorlopen en de pester blijft volharden in het gedrag of als
- leerlingen het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen door hun houding (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen, schelden enz.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen, wordt de procedure van schorsing of verwijdering in werking gezet. Deze leerlingen kiezen er voor zich niet aan de schoolregels te houden en op die manier hun verbinding met de groep te verbreken.

We kennen de volgende stappen:

1. De leerling wordt een dag / dagdeel buiten de groep geplaatst. In overleg met de directie en/of intern begeleider wordt de plaats bepaald.
2. De ouders worden hiervan in een gesprek op de hoogte geteld. De intern begeleider bespreekt met de leerling hoe ervoor gezorgd kan worden dat het gewenste gedrag wel wordt getoond.
3. De directie wordt in kennis gesteld.
4. De leerling mag de volgende dag in de eigen groep laten zien dat het zich wel aan de schoolregels kan houden.

Als een dergelijke situatie zich herhaaldelijk voordoet, volgt er een gesprek tussen school en ouders. Hierin wordt nagegaan welke extra begeleiding en afspraken nodig zijn. Eventueel wordt de time-out ingezet (bijlage 2). Hierna mag het kind de dag erna weer in de groep terugkeren.

Tevens worden de ouders op de hoogte gesteld van een vervolprocedure als het gedrag niet tijdig in positieve zin verandert.

Als zich –na dit gesprek- toch weer een vergelijkbare situatie voordoet, worden de ouders opgebeld en gevraagd hun kind te komen ophalen of de volgende dag thuis te houden. Ook dan mag het kind de dag erna weer in de groep terugkeren.

De leerplichtambtenaar en het schoolbestuur worden op de hoogte gesteld, aangezien het hier een schorsing van een dag betreft. Alleen de directeur kan het besluit nemen tot schorsing en dit wordt vastgelegd in een brief.

In geval van herhaling kan de school overgaan tot schorsing van meerdere dagen. In dat geval wordt de leerplichtambtenaar van de gemeente bij het vervolgtraject betrokken. Ouders hebben het recht om binnen vijf werkdagen bij het schoolbestuur bezwaar te maken tegen de schorsing.

Uitgangspunt bij schorsing en verwijdering is het Beleid Aanname en Verwijdering van SKO West-Friesland.

9. Borging en bewaking: Stuurgroep Vreedzame School

Volgens landelijke richtlijnen moet de school een teamlid aanstellen die het beleid ten aanzien van pesten moet coördineren. Deze persoon is tevens aanspreekpunt in het kader van pesten.

Op 't Ruimteschip ligt deze taak bij de Stuurgroep Vreedzame School. Beleid t.a.v. pesten is tenslotte onderdeel van de pedagogische opdracht van de school en de domeinen sociale competentie en burgerschapsvorming.

De stuurgroep heeft de volgende taken:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. *De Vreedzame School* in het curriculum en het sociaalpedagogisch klimaat van de school.
- Bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen mede in het kader van de wet BiO (wet op beroepen in het onderwijs).
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/*De Vreedzame School*.
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied, bieden van klassenconsultaties en nabespreking.
- Bijdragen aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied.
- De directie adviseren n.a.v. de analyse van de kengetallen (bijv. de Veiligheidsthermometer) bij het bieden van een passend onderwijsaanbod op het vakgebied.
- Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken. Deelnemen aan conferenties en studiedagen en informatie door spelen.
- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van *De Vreedzame School*.

Op 't Ruimteschip is juf Edith Nijenhuis in haar rol van intern begeleider ook Vertrouwenspersoon.

10. Rol van de ouders

Ouders spelen uiteraard een rol bij de aanpak van pestincidenten. Zij hebben immers veel invloed op het gedrag van hun kinderen.

Voor leerlingen is het het beste als school en ouders samen optrekken, op één lijn zitten. Een goede relatie tussen school en ouders vormt een beschermende factor tegen pestgedrag. Eventuele incidenten zijn dan vaak veel gemakkelijker bespreekbaar.

1. Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Op 't Ruimteschip zijn ouders via de Ouderraad en Medezeggenschapsraad betrokken bij het opstellen van het veiligheidsbeleid.

In de Ruimtepost wordt met enige regelmaat aandacht besteed aan de lessen van *De Vreedzame School*. Aan het eind van ieder blok ontvangen de ouders van de onderbouwgroepen per e-mail de praatplaten die horen bij het afgeronde blok. Het is goed als ouders hier thuis over praten en vragen naar de inhoud van de lessen.

2. Signalen altijd serieus nemen

Wij nemen ouders die zich zorgen maken over pesten uiterst serieus. Wij gaan met ouders in gesprek als zij met signalen naar school komen. Deze signalen dragen bij aan het veiliger maken van de school. Wel vinden we het belangrijk dat alle kanten van een verhaal duidelijk worden belicht. Is het pesten of is het plagen of een conflict?

3. Samen verantwoordelijk zijn

Wie moet er ingrijpen als er sprake is van pesten? Werken aan sociale veiligheid is een taak van ouders, school en leerlingen samen. Samen actie ondernemen zorgt ervoor dat we in staat zijn iets aan de situatie te veranderen. We vinden het belangrijk dat ouders weten dat bij pestgedrag kinderen ook helper kunnen zijn en hiertoe worden gestimuleerd in plaats van de aanmoediging om zich er niet mee te bemoeien.

Ook t.a.v. digitaal pesten is samen optrekken tussen ouders en school belangrijk. Een app die een negatieve invloed heeft op de sfeer in de groep, kan reden zijn voor een berichtje naar de ouders.

Samen actie ondernemen is ook belangrijk bij pesten dat buiten school plaatsvindt. Ouders kunnen kinderen thuis bevragen, school kan een gesprek in de klas voeren.

4. Kinderen regie geven

Het is voor kinderen belangrijk dat er weinig drempels zijn om het pesten te kunnen melden, anders blijft veel onopgemerkt en kan het pesten lange tijd voortduren zonder dat er actie wordt.

Wie het kind uiteindelijk in vertrouwen neemt (ouders, groepsleerkracht, vertrouwenspersoon) zullen we aan hen moeten overlaten. We moeten dat vertrouwen wel waard blijken te zijn en het niet beschamen of er misbruik van maken.

11. Digitaal pesten

1. Digitaal burgerschap

Online communiceren is voor kinderen heel gewoon. Volwassenen gaan online, kinderen zijn online. Toch brengt dit ook risico's met zich mee:

- Kinderen durven online meer dan offline: liefdesverklaringen, maar ook schelden, roddelen of bedreigen.
- Door het ontbreken van non-verbale signalen ontstaan snel misverstanden en sneller conflicten of ruzies.
- Kinderen geven gemakkelijk persoonlijk informatie prijs of geven zich letterlijk bloot. Ze zijn zich vaak niet bewust wie er meekijkt of meeleest en wat er mee kan gebeuren.

Via het programma van *De Vreedzame School* willen we de kinderen dan ook leren om te gaan met sociale media, ze opvoeden tot digitaal burger. Uitgangspunt hierbij is ons Protocol Sociale Media.

2. Aandacht voor sociale media in de groep

In regelmatige gesprekken in de groep over het gebruik van sociale media en smartphones wordt ingegaan hoe ze hier mee om kunnen gaan. Wanneer kinderen positieve ervaringen delen, reageren we bevestigend. Daarmee zetten we de norm "Zo doen we het hier op school". Als de leerkracht merkt dat er niet respectvol wordt gecommuniceerd, geeft deze uiteraard de mening. Daarmee laten we zien dat we de kinderen serieus nemen en bevestigen wat sommige kinderen al denken "De juf of meester vindt het ook niet kunnen".

Aan de hand van het Beleid mobiele telefoontjes worden de afspraken besproken die op school zijn gemaakt t.a.v. het meenemen en gebruik van smartphones.

3. Alert zijn op signalen

In de regelmatige gesprekken in de groep over het gebruik van sociale media vragen we ook naar negatieve ervaringen op internet. Ook wordt hen regelmatig gevraagd in de schoenen van anderen te gaan staan om zich bewust te worden van wat de gevolgen zijn van zomaar een berichtje sturen.

Kinderen kunnen signalen over digitaal pesten bespreken in de groep. Met name in groep 8 is in blok 1 van *De Vreedzame School* tijd om hier afspraken over te maken. We maken kinderen ook hier allemaal verantwoordelijk voor negatieve berichtjes over klasgenoten. Iedereen die zo'n berichtje leest is medeverantwoordelijk en kan er een einde aan maken (er zelf iets over zeggen of melden bij een volwassene).

Ook in de Veiligheidsthermometer is een vraag opgenomen over digitaal pesten.

4. Actie ondernemen bij signalen van digitaal pesten

Ook digitaal pesten kan nooit helemaal worden uitgebannen. Ook hier moeten we zo vroeg mogelijk alert zijn op signalen. Het moet voor de kinderen die signalen afgeven wel helder zijn, dat wij nooit zonder hun instemming actie zullen ondernemen.

Acties kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Gesprek met individuele kinderen
- Bespreking met de hele klas
- Les over specifiek onderwerp
- De Oplossingsgerichte pestaanpak
- Gesprek met ouders

bijlage 1: Vragenlijst voor Sociogram

Vragenlijst van

Hier mag je drie kinderen opschrijven met wie je graag speelt.

.....

Zijn er ook kinderen die jou met regelmaat een vervelend gevoel geven.

.....

Met welke kinderen uit de klas werk je graag samen?

.....

Hoe graag ga je naar school?

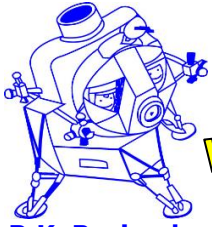

Ik vind het volgende heel leuk op school

omdat _____

Wat zou je op school willen veranderen?

omdat _____

R.K. Basisschool 't Ruimteschip

waar het kind de ruimte krijgt

Marsstraat 2, 1716 WH Opmeer
Postbus 53, 1715 ZH Spanbroek

Tel: 0226 352552
directie.ruimteschip@skowestfriesland.nl

www.bsruimteschip.nl

bijlage 2: Time-out procedure

- De time-out is gebaseerd op gezamenlijke afspraken tussen directeur en ouder.
- Gedurende de time-out is de leerling thuis en binnen bezig met schoolwerk.
- Gedurende de time-out is de leerling (behoudens de gemaakte afspraak) niet in of rond de school aanwezig.
- De groepsleerkracht zorgt dat er werk klaar ligt voor de betrokken leerling.
- Het aanbod is aansluitend bij datgene wat in de klas behandeld wordt.
- De betrokken leerling meldt zich met een ouder om 9.00 uur op school. Er vindt een gesprek met de directie plaats. De werkzaamheden worden toegelicht.
- De volgende dag meldt de betrokken leerling zich met een ouder, het gemaakte werk wordt in ontvangst genomen en beoordeeld, nieuw werk wordt verstrekt.
- Deze procedure kan nog een dag herhaald worden.
- Na afloop van de time-out periode vindt een gesprek plaats tussen directeur, leerkracht, ouder en leerling.
- Afhankelijk van de uitkomst van het gesprek wordt beoordeeld of en op welke manier de leerling toegang kan hebben in de groep.